

Núria Calduch-Benages

LA PARAULA CELEBRADA

Explicació bíblica de les lectures
de tots els diumenges i festes

Temps de durant l'any, cicle A

Del 15 de gener al 19 de febrer de 2023

Quaresma, cicle A

Del 26 de març al 2 d'abril de 2023

QUARESMA

Dimecres de Cendra

Primera lectura: Joel 2,12-18

Esquinceu-vos el cor, i no els vestits.

El llibre de Joel, un dels dotze profetes o profetes menors, probablement fou escrit entre els segles IV i III aC; per tant, després de l'exili a Babilònia. El ministeri profètic de Joel, de qui no sabem cap dada biogràfica, sembla haver-se desenvolupat a la ciutat de Jerusalem, amb una particular atenció al temple i al culte.

El llibre es divideix en dues parts: 1,5–2,17 (la invasió de les llagostes i la conversió penitent del poble) i 2,18–4,21 (la promesa del perdó i el do de l'esperit projectats en clau escatològica). La primera part, que és la que ens interessa a nosaltres, se subdivideix en quatre seccions entre les quals s'estableix una relació creuada, és a dir, la primera es relaciona amb la quarta i la segona amb la tercera: 1,5-14 (proclameu un dejuni); 1,15-29 (ve el dia del Senyor); 2,1-11 (ve el dia del Senyor) i 2,12-17 (proclameu un dejuni).

Després de dues catàstrofes històriques (la plaga de llagostes i l'exèrcit assolador), el profeta invita el poble a una renovació interior i a una acció penitencial (2,12-18), insistint de forma particular en les actituds interiors de les persones: «Esquinceu-vos el cor, i no els vestits!» (v. 12).

Segona lectura: 2 Corintis 5,20–6,2

Reconcilieu-vos amb Déu... ara és l'hora favorable.

Després de la primera carta, a la comunitat de Corint s'hi han infiltrat alguns personatges hostils a Pau i a la seva missió que contesten la seva autoritat apostòlica. Gràcies a la intervenció de Titus la situació es resoldrà i la calma tornarà a regnar a la comunitat. La carta, escrita a la tardor de l'any 57, revela amb gran espontaneïtat la vida interior de l'apòstol de Crist.

Els versets seleccionats, tot i que en la lectura semblen units, pertanyen a dos passatges diferents: 5,18-21 (motius inspiradors del ministeri apostòlic) i 6,1-10 (dificultats i paradoxes del ministeri apostòlic); les seves idees principals són la reconciliació i el temps favorable, respectivament.

La nova creació és fruit de la reconciliació realitzada per Déu mitjançant Crist. Ara, la reconciliació és encomanada als apòstols, és a dir, a l'Església.

sia (v. 20). Amb una expressió audaç, el v. 21 afirma la plena solidaritat de Crist amb els pecadors, que s'han reconciliat amb Déu gràcies a la seva obediència incondicional al Pare fins a la mort en creu.

El temps favorable de la salvació (6,2), al qual al·ludeix mitjançant la cita d'Is 49,8, és el que transcorre entre la primera i la segona vinguda del Senyor.

Evangelí: Mateu 6,1-6.16-18

El teu Pare, que veu tots els secrets, t'ho recompensarà.

A les sis antítesis que il·lustren la doctrina del Sermó de la Muntanya les segueix una instrucció sobre la vida cristiana, que es basa en les tres principals obligacions religioses dels jueus: l'almoina (6,1-4), la pregària (6,5-15) i el dejuni (6,16-18). El seu missatge fonamental es concentra en el v. 1, on Jesús adverteix els deixebles contra l'afany de glòria personal, l'aparença i l'ostentació. La frase inicial «Mireu de no fer el bé davant de la gent perquè ho vegin» remet a 5,20: «Si no sou més justos del que ho són els mestres de la Llei i els fariseus, no entrareu pas al Regne de cel». Així doncs, «ser més justos» no pot ser una cosa egocèntrica com la dels hipòcrites, sinó teocèntrica, centrada exclusivament en Déu, com exigeix l'Evangelí.

Comparada amb les altres dues, la instrucció sobre la pregària és la més llarga (vv. 5-15), si bé en el nostre text no es llegeix sencera. Jesús ensenya una nova forma de pregar en contrast amb la pregària dels fariseus (hipòcrita i teatral, vv. 5-6) i la dels pagans (a base d'inacabables i monòtones pregàries, vv. 7-8). El model de la pregària cristiana és el Parenostre (vv. 9-13).

En línia amb els profetes (cf. Is 58), en la instrucció sobre el dejuni (vv. 16-18) Jesús critica el ritualisme dels fariseus que exageraven les seves manifestacions externes de tristor (no rentar-se, ni perfumar-se, i a vegades ni saludar) perquè el seu sacrifici fos motiu de lloança. El dejuni és un complement de la pregària amb valor expiatori, un exercici d'humilitat que, per ser agradable a Déu, requereix una intenció sincera. Per això, Jesús aconsella just el contrari del que feien els hipòcrites: «Tu, quan dejunis, renta't la cara i posa't perfum». Amb altres paraules, presenta't davant dels altres com si t'estiguessis preparant per a una festa. El que val és la intenció del cor i el desig d'agradar a Déu, no als altres.

Diumenge 1 de Quaresma

Primera lectura: Gènesi 2,7-9; 3,1-7

Creació i pecat dels primers pares.

La primera lectura uneix dos fragments del segon relat de la creació (2,4b-3,24) tradicionalment atribuït a la tradició jahvista, més antiga que la sacerdotal (cf. 1, 1-2,4a, el primer relat de la creació). El primer fragment descriu la creació de l'ésser humà (2,7-9) i, el segon, el pecat dels primers pares (3,1-7).

Déu, l'indiscutible protagonista de l'escena, duu a terme cinc accions (modelar, bufar, plantar, posar, fer néixer), de les quals tres tenen per objecte l'ésser humà. Déu modela l'ésser humà (*'adam*) amb argila de la terra (*'adamah*). Amb un buf, Déu ofereix a l'ésser humà quelcom de si mateix, un alè de vida que el converteix en un ésser vivent; alè de vida que estableix un estret vincle entre criatura i Creador (v. 7). Un cop plantat un jardí a l'Edèn, Déu hi col·loca l'ésser humà que havia modelat (v. 8). Tot seguit fa néixer tota mena d'arbres bonics, entre ells l'arbre de la vida, enmig del jardí, i l'arbre del coneixement del bé i del mal (v. 9).

A 3,1-7 la serp, el més astut dels animals, estableix un diàleg amb la dona, i mitjançant una subtil manipulació de la informació (refereix les paraules que Déu havia adreçat a l'home i a la dona tot tergiversant el seu missatge) aconseguix enredar-la suscitant en el seu interior dubtes, inquietuds i desitjos que mai abans no l'havien preocupada. Ella, al final, cau en la trampa i es rebel·la contra els seus límits de criatura (la temporalitat i la mort) menjant el fruit de l'arbre prohibit i oferint-lo a Adam, que també en menjà. Tot seguit tots dos s'adonaren de la seva nuesa interior i sentiren la necessitat de protegir-se l'un de l'altre, conscients de la diferència que, a partir d'aquest moment, s'interposava entre ells com un obstacle.

Segona lectura: Romans 5,12-19

Com més abundava el pecat, més ha abundat també la gràcia.

Després de 5,1-11, passatge que serveix de transició entre els cc. 1-4 (la humanitat necessitada de salvació) i els cc. 5-8 (la condició de l'home justificat), el nostre fragment estableix una comparació entre els dos pols de la història universal segons Pau: Adam, font de pecat i de mort per als seus descendents, i Crist, font de pau i vida eterna amb Déu.

Som davant d'un passatge difícil (de fet, el leccionari indica que els vv. 13-17 es poden ometre) on l'apòstol ensenya que l'ésser humà és l'únic responsable de la condició pecadora de la humanitat que l'allunya temporalment o definitivament de Déu: «donat que tots van pecar» (v. 12). És notable que tant el pecat com la mort apareixen en certa manera personificats. El pecat és presentat com una potència malèfica, una força hostil a Déu i al seu Regne que, entrant en la naturalesa humana, provoca la mort física com a signe de la mort espiritual. Pel que fa a la mort, apareix com una força còsmica que ja existia abans de la Llei degut al pecat d'Adam. Ara bé, Adam «prefigurava l'home que havia de venir» (v. 14), és a dir, Crist, el nou Adam que, venent la mort, dóna origen a una nova humanitat redimida, salvada i reconciliada amb Déu.

Si Adam determinà la situació per a tots en el mal, Crist ho féu per al bé (vv. 18-19). Escollir entre l'influx del primer o del segon Adam és una qüestió que cada persona ha de decidir.

Evangelí: Mateu 4,1-11

Jesús dejuna durant quaranta dies i és temptat.

Al relat del baptisme i la teofania del Jordà (3,13-17), el segueix el de les temptacions de Jesús en el desert on passà quaranta dies i quaranta nits (cf. els quaranta anys que Israel trigà a travessar el desert fins a arribar a la terra promesa). La clau de lectura i d'interpretació d'aquest relat es troba en els textos bíblics citats per Jesús. A cadascun dels falsos models de messianisme proposats pel temptador, Jesús respon amb una cita bíblica agafada del llibre del Deuteronomi.

En la primera temptació es cita Dt 8,3, un passatge que comenta Ex 16, o sigui, la murmuració d'Israel a causa de la gana que passava en el desert: és la proposta d'un messianisme materialista o social (les pedres que es transformen en pans). Com a rèplica a la segona proposta diabòlica, Jesús cita Dt 6,16, verset que es refereix a la protesta del poble a Massà i al fet de posar a prova el Senyor (Ex 17,1-7): la temptació és ara d'acceptar un messianisme taumatúrgic, màgic, fantàstic (tirar-se daltabaix de la cornisa del temple). Per acabar, la cita de Dt 6,13 en la tercera temptació al·ludeix a la idolatria del benestar i del poder que havia fet efecte a Israel: també aquest messianisme polític és rebutjat per Jesús (els regnes del món).

Diumenge 2 de Quaresma

Primera lectura: Gènesi 12,1-4a

Vocació d'Abraham, pare del poble de Déu.

El llibre del Gènesi es divideix en dues parts principals: els cc. 1-11 (la prehistòria bíblica o història dels orígens de la humanitat) i els cc. 12-50 (la història dels patriarques), totes dues marcades per la presència de «les generacions», les quals estableixen un vincle de successió entre els diferents episodis: la vida neix i continua.

Amb Gn 12,1-4a, el relat de la vocació d'Abraham, comença la segona part del llibre, que l'autor hàbilment relaciona amb la primera mitjançant la història de Tèrah (11,27-32), pare d'Abraham el qual, partint d'Ur de Caldea amb tota la família, se'n va cap al nord-est i s'estableixen a Haran.

En la vocació d'Abraham s'hi reflecteix la vocació d'Israel. Déu escull un home, i amb ell el seu poble, per realitzar una missió: ser font de benedicció per a tots els pobles. A l'ordre del Senyor, «Ves-te'n del teu país», es correspon l'execució immediata per part d'Abraham: «Abram se n'anà tal com el Senyor li havia dit». Sense dubtes, temors, titubeigs o objeccions. Abraham obeí el Senyor confiant del tot en la seva paraula. Deixà, doncs, les seves seguretats i es llançà rumb cap al desconegut. En acceptar aquest risc, Abraham es convertí en arquetip de la fe. D'ací la tradició l'anomenarà «el nostre pare en la fe».

Segona lectura: 2 Timoteu 1,8b-10

Déu ens crida i ens il·lumina.

La segona carta a Timoteu es presenta com el «testament espiritual» de Pau qui, a la presó, pressent propera la mort i demana a Timoteu, el seu deixeble predilecte, que el vagi a visitar com més aviat millor. Pau exhorta Timoteu a lluitar i patir per l'evangeli, tenint present l'exemple del seu mestre, amb qui ha viscut tant de temps.

La «vocació santa» (v. 9) és la vocació a la santedat de tots els cristians, especialment d'aquells que exerceixen un ministeri en l'Església; una vocació a la qual hem estat cridats per Déu des de l'eternitat; una vida que reflecteixi la veritat, bondat i bellesa de Déu. Jesucrist vingué al món per fer realitat aquest ideal de vida: «Ha desposseït la mort del poder que tenia i, amb la Bona Nova de l'Evangeli, ha fet resplendir la llum de la vida i de la immortalitat» (v. 10).

Evangelí: Mateu 17,1-9

La seva cara es tornà resplendent com el sol.

Després de la confessió de fe de Pere a Cesarea de Filip, Jesús començà a revelar als deixebles el seu destí: «Jesús començà a deixar entendre als deixebles que havia d'anar a Jerusalem, que havia de patir molt de part dels notables, dels grans sacerdots i dels mestres de la Llei, i que havia de ser mort i de ressuscitar el tercer dia» (Mt 16,21). Aquest és el primer dels tres anuncis de la Pasqua, i la Transfiguració no és sinó una acció simbòlica que prediu la Pasqua. Paraula i gest de Jesús orientats, doncs, cap a un mateix objectiu: revelar el misteri de la seva passió, mort i resurrecció.

En el relat de la transfiguració, situat en una muntanya alta que evoca el Sinaí, l'element central és *la veu*, una veu que en l'evangelí de Mateu ressona en tres moments importants de la vida de Jesús. En l'inici del seu ministeri públic, durant el baptisme en el Jordà una veu del cel diu: «Aquest és el meu Fill, el meu estimat, en qui m'he complagut» (3,17). Al final, quan Crist és clavat a la creu davant tot el poble, el centurió exclama: «És veritat: aquest home era Fill de Déu» (Mt 27,54). I en el centre de la vida de Jesús, durant la Transfiguració, la mateixa veu declara la filiació divina de Crist: «Aquest és el meu Fill, el meu estimat, en el qual m'he complagut: escolteu-lo» (Mt 17,5).

Darrere aquesta declaració es poden descobrir tres referències a textos de l'Antic Testament, que ens ofereixen la clau d'interpretació del passatge. El primer és el salm 2,7: «Ets el meu fill», un salm reial aplicat a Crist, vertader rei i Fill de Déu. El segon és Is 42,1: «Aquí teniu el meu servent, de qui he pres possessió, el meu estimat, en qui s'ha complagut la meua ànima», el començament del primer càntic del servent de Jahvè, que és figura messiànica, prefiguració de Crist. El tercer és Dt 18,15: «El Senyor, el teu Déu, farà que s'aixequi d'enmig teu, d'entre els teus germans, un profeta com jo. Escolteu-lo». Jesús es presenta com el veritable profeta a qui els deixebles han d'escoltar, i així s'afirma la seva superioritat sobre d'Elies i Moisès. Ell és l'única figura decisiva per obtenir la salvació.

Al final de l'episodi Jesús es queda sol: sense resplendor, sense núvol, sense veu del cel, sense profetes. Els deixebles han de baixar de la muntanya i caminar amb ell cap a la Pasqua, en silenci.

Diumenge 3 de Quaresma

Primera lectura: Èxode 17,3-7

Dóna'ns aigua per beure.

En la segona part del llibre de l'Èxode (15,22–18,27), Israel emprèn un llarg i dur viatge a través del desert en direcció al Sinaí. Al cap de tres dies de la seva sortida d'Egipte, la manca d'aigua i d'aliments provocaren tres casos de rebel·lió del poble contra el Senyor i Moisès. El primer s'esdevé a Marà, on les aigües no es podien beure perquè eren amargues (15,22-27); el segon s'esdevé en el desert de Sin, on els israelites es queixen de fam (16,1-36), i el tercer a Refidín, on de nou sorgeix el problema de l'escassetat de l'aigua (17,1-7).

La primera lectura descriu aquesta última rebel·lió del poble que culmina amb una pregunta amb què Israel dubta de la presència del Senyor: «¿El Senyor és amb nosaltres o no hi és?» (v. 7). Per tercera vegada el Senyor demostra que és al costat del poble ajudant-lo a continuar la marxa i proveint les seves necessitats. Aquest cop empra la vara amb què havia provocat les plagues d'Egipte. El mateix instrument que abans havia servit per castigar mortalment els egipcis ara serveix per sustentar el seu poble. Paradoxalment serà Jetró, el sogre de Moisès, sacerdot madianita, i per tant estranger, qui reconeixerà el Senyor com a Déu de l'Èxode, l'alliberador d'Israel (cf. 18,9-12).

Segona lectura: Romans 5,1-2.5-8

Déu, donant-nos l'Esperit Sant, ha vessat en els nostres cors el seu amor.

Amb aquest text s'inicia la segona secció (cc. 5–8) de la primera part de la carta als Romans (cc. 1–11), en què Pau reflexiona sobre la condició de l'home justificat. El cristià viu reconciliat i en pau amb Déu perquè ha estat alliberat del pecat, de la mort i de la Llei. La pau, la serenitat i l'alegria són fruit de la justificació.

En els versets seleccionats Pau parla sense al·legories sobre el do de l'Esperit Sant que els cristians hem rebut de Déu Pare mitjançant Jesucrist. Les tribulacions de la vida no destrueixen la nostra esperança sinó que, al contrari, la reforcen i vivifiquen, perquè la força de l'Esperit Sant supera qualsevol prova o adversitat.

Evangeli: Joan 4,5-42

Una font brollarà sempre per donar vida eterna.

La lectura evangèlica és una pàgina magistral del quart evangeli, on Joan narra la trobada de Jesús amb una dona samaritana de nom desconegut per a nosaltres. La trobada té lloc en el poble de Sicar, més exactament en el pou de Jacob a una hora insòlita, cap a migdia.

Jesús trenca el silenci i demana a la dona que li doni aigua (v. 7). Amb només tres paraules Jesús inicia el diàleg, trencant tots els tabús de l'època: la religió (per als jueus els samaritans eren cismàtics), la nacionalitat (els jueus consideraven els samaritans com a estrangers), la raça (els samaritans pertanyien a una raça espúria, impura, contaminada), i el sexe (Jesús, mestre, no podia parlar a soles amb una dona en públic).

Després del primer intercanvi de paraules, la dona queda meravellada davant la resposta de Jesús. No aconsegueix d'entendre'l del tot, ja que la seva interpretació es detura en un nivell que podríem anomenar natural: l'aigua viva es troba només en el fons del pou. El misteri es fa cada cop més pregon, i a poc a poc, la conversa canvia el rumb. Primer han parlat del do de l'aigua viva, ara parlen d'aquell que ofereix el do. Jesús insisteix en una aigua que treu la set per sempre, una aigua que brolla per a la vida eterna (vv. 10-14). Tan aviat com la dona comença a mostrar un cert interès, Jesús adreça el diàleg cap a la vida privada de la samaritana (vv. 16-18). Jesús no pretén indagar en la vida conjugal de la dona, ni vol provocar una conversió fulminant en el seu cor. Com a bon mestre Jesús empra una estratègia pedagògica per reconduir el diàleg al tema principal, és a dir, la seva revelació. Jesús es vol revelar a la samaritana, i amb ella a la resta de samaritans, als deixebles, a tots nosaltres.

La dona intueix que Jesús no és com els altres homes. El considera un profeta, però segueix sense entendre'l. Tot i que imperfecta, la samaritana té la seva fe i espera la revelació del Messies (el Messies que esperaven els samaritans). Arribem així al clímax de la trobada: «El Messies sóc jo, que parlo amb tu» (v. 26). La resposta a aquesta auto-revelació de Jesús només pot ser una: o fe o incredulitat. I la resposta no es fa esperar. La samaritana no respon amb paraules, sinó amb fets. Abandona la seva gerra (l'aigua material ja no li interessa) i se'n va al poble a anunciar el que li ha passat: la seva trobada amb el Messies (vv. 28-29). Diu el text que molts samaritans cregueren per les paraules de la dona, i després també per ells mateixos (vv. 39-42).

Diumenge 4 de Quaresma

Primera lectura: 1 Samuel 16,1b.6-7.10-13a

David és ungit rei d'Israel.

Amb 1Sa 16 comença la història de l'ascens de David al tron, que s'estén fins a 2Sa 5, quan David és reconegut rei per totes les tribus. Si Samuel fou el protagonista a 1Sa 1-12, i Saül ho fou a 1Sa 13-15, a partir d'ara el personatge central de la història serà David, el primer gran rei d'Israel. Fill de Jesè, de la tribu de Judà. David és el fundador de la dinastia que durant quatre segles regnà a Jerusalem.

El rebuig de Saül com a rei per part del Senyor esmentat a 13,13-14 i una altra vegada a 15,26 rep una ulterior confirmació a 16,1-13, relat que la nostra lectura recull només parcialment. Noteu, per contrast, que l'ascens de David al tron anirà acompanyat d'aquesta tornada: «El Senyor era amb ell» (18,12.14).

Encomanada a Samuel, la unció de David com a rei d'Israel es realitza en secret durant una cerimònia familiar a Betlem. Digna d'esment és la rèplica que el Senyor adreça a Samuel: «L'home veu només l'aspecte exterior, però Déu veu el fons del cor» (v. 7). La frase revela una evident oposició entre el veure de Déu i el veure de l'ésser humà. Déu mira l'interior de la persona, mentre que els humans miren l'aspecte exterior. En altres paraules, mentre l'ésser humà jutja segons les aparences, els criteris de Déu són d'un altre ordre.

Igual com havia entrat en Saül, «des d'aquell dia l'Esperit del Senyor s'apoderà de David». En aquest cas, tanmateix, la seva estada no serà ocasional, sinó per sempre tal com indica l'expressió «des d'aquell dia» (v. 13).

Segona lectura: Efesis 5,8-14

Ressuscita d'entre els morts i el Crist t'il·luminarà.

Situat en la segona part de la carta als cristians d'Efes (4,1-6,24), el nostre fragment és una viva exhortació a viure en la llum de Crist. Freqüent en l'Antic i el Nou Testament, així com en els escrits de Qumram, l'oposició «llum-tenebres» té un significat simbòlic. Es pot entendre com la lluita entre dues forces contràries que despleguen tot el seu poder per apropi-

ar-se del cristià. Mentre la llum produeix fruits com la bondat, la justícia i la veritat, les tenebres només amaguen accions vergonyoses i reprovables.

Davant aquesta lluita, el cristià és lliure de fer la seva elecció, encara que per a Pau hi ha una única alternativa vàlida. I la confirma citant un text d'origen desconegut, probablement un fragment d'un antic himne baptismal: «Desvetlla't, tu que dorms, ressuscita d'entre els morts i el Crist t'il·luminarà» (v. 14). La invitació a ressuscitar d'entre els morts equival a alliberar-se dels pecats i vicis per ressorgir a la llum de Crist.

Evangelí: Joan 9,1-41

Anà a Siloè, s'hi rentà i tornà veient-hi.

El símbol de la llum domina el relat del cec de naixement, una autèntica història de conversió que fa referència a la situació dels cristians de la comunitat joànica que foren expulsats de la sinagoga al voltant de l'any 80 dC. El relat forma part de la part discursiva de la cinquena secció del llibre dels signes: «Jesús, llum que jutja el món» (Jn 9-10).

L'episodi té com a escenari la festa dels Tabernacles o de les Cabanyes (en hebreu *sukkot*), una de les principals solemnitats dels jueus. Se celebrava en el primer mes del calendari jueu i durava set dies, durant els quals la gent habitava en cabanyes en memòria del temps que els seus pares hi havien viscut durant la travessia pel desert abans d'entrar a la Terra Promesa. Quan existia el temple, el sacerdot anava a la piscina de Siloè a buscar l'aigua lustral per espargir-la damunt l'altar, i per la nit torxes i brasers col·locats en les muralles del temple il·luminaven misteriosament la ciutat santa.

L'aigua de Siloè i la llum seran els components del miracle de Jesús (vv. 1-12), al qual seguirà la discussió amb els fariseus (vv. 13-34) i el passatge conclusiu sobre la ceguesa espiritual (vv. 35-41). Guarint el cec de naixement Jesús demostra ser «la llum del món», i al mateix temps s'oposa a la concepció tradicional segons la qual la malaltia és conseqüència del pecat. Per la seva part, el qui abans no hi veia passa de les tenebres a la llum, sofrint una transformació interior difícil d'entendre des de fora. Consternats pel que ha passat, els fariseus discuteixen sobre el cas, però no aconsegueixen posar-se d'acord. El cec, que en trobar la llum ha recuperat la vista, representa una amenaça per a l'ordre establert perquè reconeix que Jesús és el Messies, l'enviat de Déu. I això sols és possible mitjançant la fe. Reprenent la pregunta inicial, Jesús imputa als fariseus una ceguesa que, a diferència de la malaltia, és conseqüència del pecat, perquè els aïlla en la seva autosuficiència i els impedeix de creure en Jesús.

Diumenge 5 de Quaresma

Primera lectura: Ezequiel 37,12-14

Us infondré el meu esperit i recobrareu la vida.

La primera lectura consisteix en tres versets d'un dels passatges més coneguts atribuïts a Ezequiel, profeta que rebé la seva vocació en l'exili de Babilònia, i realitzà el seu ministeri entre els jueus deportats.

Em refereixo a la «visió dels ossos descarnats» (37,1-14). Té dues parts ben diferenciades: una visió (vv. 1-10) i una paràbola (vv. 11-14). La visió és la representació simbòlica d'un fet rellevant de l'experiència espiritual del profeta, i la paràbola és la interpretació del mateix fet que vol il·lustrar la realitat viscuda.

Els ossos que hem contemplat a la plana són els israelites exiliats que, tot i que segueixen estant vius, se senten calcinats, exhaustos, com morts. Els ossos, que en llenguatge metafòric representen la «força», ja no s'aguanten drets. Escampats per la plana són la viva imatge de la mort. L'esperança del poble escollit s'ha esvaït. El poble se sent morir perquè ho ha perdut tot: els afectes, les arrels, la terra, l'esperança. I encara pitjor, ha perdut el Senyor, l'únic capaç de fer-lo reviure (v. 12). Als ossos secs s'hi afegeixen ara les imatges dels cadàvers, els sepulcres, les tombes. Amb tot, l'amor del Senyor pel seu poble és tan fort que el treu de la tomba de l'exili i el ressuscita a la vida nova (v. 13). Al final de la paràbola, el poble és el «meu poble», i l'esperit és el «meu esperit» i la terra d'Israel és el «vostre territori» (v. 14). La paraula del Senyor ha vençut. És una paraula eficaç, que realitza el que diu.

Segona lectura: Romans 8,8-11

L'Esperit d'aquell que va ressuscitar Jesús habita en vosaltres.

Capítol central de la carta als cristians de Roma, el c. 8 és un himne a l'Esperit de vida, on Pau recorre, com sol fer en altres llocs (Ga 3,3; 5,16-26; Fl 3,3) a la contraposició entre esperit i carn per expressar els seus pensaments.

Si es prescindeix del context, es podria pensar en una dicotomia d'estil platònic, és a dir, entre cos i ànima. Ara bé, en aquest text la carn i l'Esperit no designen dues parts diferents de la persona, sinó dues tendències, dues forces contràries que lluiten en el seu interior. Mentre la carn repre-

senta tots els desitjos egoistes i baixos que nien en el cor humà, l'Esperit, rebut en el baptisme, simbolitza tots els desitjos bons i nobles, no sols espirituals, que la persona experimenta en la seva existència. D'aquí que l'Esperit sigui la norma de conducta cristiana, la força impulsora de l'apostolat, l'inspirador de la bondat i la justícia.

El cristià, amb tota la càrrega negativa de pecat i debilitat, ha mort amb Crist en la creu, però l'Esperit el fa capaç de viure seguint Crist fins a la resurrecció final.

Evangelí: Joan 11,1-45

Jo sóc la resurrecció i la vida.

Els cc. 11–12 tenen com a objectiu preparar la segona part de l'evangelí de Joan, l'anomenat «Llibre de la Glòria» (cc. 13–21). En ells l'autor anticipa, mitjançant l'ús de diversos recursos estilístics, tot el misteri pasqual de Jesús abans de la seva realització.

L'episodi de la resurrecció de Llätzer ens parla indirectament de Jesús, la seva mort i resurrecció. Mirem-ho més concretament: a) la malaltia de Llätzer portarà en ella mateixa la glorificació (o sigui, també la mort) de Jesús (v. 4); b) per a Jesús, anar a Judea, a fi de ressuscitar Llätzer, significa avançar cap a la mort; per la seva pròpia voluntat pren la decisió d'entregar la vida, i així ho entén Tomàs el Bessó (vv. 7-17); la intervenció de Marta, afligida per la mort del seu germà, provoca la manifestació de Jesús com la resurrecció i la vida del món (vv. 24-25). La narració es desenvolupa en tres escenes: una introducció en què Jesús només deixa espai a la iniciativa divina (vv. 1-16), el diàleg amb Marta i Maria (vv. 17-38) i la resurrecció de Llätzer (vv. 39-45).

En l'intens i profund diàleg amb Marta, Jesús fa tres afirmacions a través de les quals revela la seva identitat de Fill de Déu (vv. 25-26). La primera i fonamental, «Jo sóc la resurrecció i la vida», que resumeix el missatge de tota la narració. El Jesús humà que plora per la mort d'un amic és, a la vegada, el Jesús diví que té poder sobre la mort. La segona afirmació, «Els qui creguin en mi, encara que morin, viuran», és, en realitat, una explicació de «Jo sóc la resurrecció». I la tercera, «I tots els qui viuen i creuen en mi no moriran mai més» és explicació de «Jo sóc la vida». A aquestes afirmacions hi correspon la confessió de fe de Marta, que ha cregut abans del miracle: «Sí, Senyor: Jo crec que vós sou el Messies, el Fill de Déu que havia de venir al món» (v. 27). Jesús s'ha revelat a Marta i Marta ha revelat qui és Jesús per a ella.

Diumenge de Rams

Primera lectura: Isaïes 50,4-7

No he amagat la cara davant les ofenses, i sé que no quedaré avergonyit.

El tercer càntic del Servent del Senyor (Is 50,4-11) és dedicat a aquest misteriós personatge, difícil d'identificar, rere el qual es perfila la figura de Crist. Els sofriments d'aquest just perseguit recorden les cèlebres «Confessions» de Jeremies, aquests cinc passatges en què el profeta sofrent obre el seu cor i revela els seus dolors i angoixes més íntims.

El Servent es presenta com un home de la Paraula, que transmet el missatge de Déu als abatuts (v. 4). A causa d'aquesta missió serà perseguit i sofrirà dolors inenarrables. Li assoten l'esquena i el sotmeten a vils menyspreus (insults, escopinades, li arrenquen la barba), però ho accepta tot amb paciència i fortalesa, confiant en el Senyor (v. 6). No es deixa acovardir per aquestes vexacions, car és conscient que són conseqüència del seu ministeri i que compta amb el suport de qui l'ha enviat (v. 7). En la figura del Servent el sofriment adquireix una nova i revolucionària dimensió: no és signe de rebuig, sinó d'elecció.

Segona lectura: Filipencs 2,6-11

Jesucrist s'abaixà. Per això Déu l'ha exalçat.

L'himne de Fl 2,6-11 constitueix el cor de la carta. Inspirant-se probablement en un antic càntic que s'emprava en alguna de les celebracions litúrgiques de l'església de Filips o potser d'altres comunitats, Pau ofereix una interpretació nova i original del misteri pasqual. No es tracta d'una cita literal, sinó de l'adaptació d'un text a un nou context que es completa amb addicions i reflexions personals.

En l'himne es percep un moviment de caràcter simbòlic, primer descendent i després ascendent. En altres termes, es passa de la humiliació a l'exaltació, de l'encarnació al misteri pasqual. Cal notar que aquest no és només descrit com a «resurrecció de la mort», sinó com a «exaltació», és a dir, elevació, ascensió, glorificació del Ressuscitat. Per un costat, s'assisteix a un descens humiliant del Fill de Déu que, en encarnar-se, assumeix la condició d'esclau fins a arribar al despullament total en la creu (vv. 6-8). Per un altre, el Pare respon l'obediència i humiliació del Fill elevant-lo al cel (vv. 9-11).

Evangelí: Mateu 26,14-27,66

Passió de nostre Senyor Jesucrist segons sant Mateu.

La lectura de la «Passió», evangeli d'aquest diumenge, va precedida de l'«Entrada de Jesús a Jerusalem», text que es llegeix a la processó de les palmes. L'entrada triomfal a la ciutat estimada, i la simbòlica presa de possessió del temple, foren per a Jesús preludi de la passió. L'ungit com a rei al sopar de Betània, com a rei entra a Jerusalem, com a rei mor a la creu i com a rei és enterrat.

La passió segons Mateu presenta un Crist solemne, conscient del terrible destí que l'espera, destí que l'evangelista sovint il·lumina amb cites de l'Antic Testament per mostrar, així, que els esdeveniments formen part del disseny diví traçat des de tota l'eternitat. En la narració totes les escenes se succeeixen amb immediatesa i dramatisme, tot i això, totes amaguen una llavor de salvació, un motiu d'esperança.

La *cena pasqual* (26,14-35) celebra el misteri de la presència de Crist enmig del seu poble. A l'*hort de Getsemani* (26,36-46) Jesús, experimentant l'agonia de la mort imminent, es presenta com a model d'orant, i la seva oració es converteix en una exhortació a tots els deixebles perquè trobin en el diàleg amb el Pare la força necessària per complir la seva voluntat. En l'*arrest* (26,47-56) confirma la seva doctrina sobre el perdó i la no-violència, acceptant lliurement el pla tramat pels caps del poble. El *procés jueu* (26,57-75) gira entorn de l'última gran revelació de Jesús: «Des d'ara veureu el Fill de l'Home assegut a la dreta del Totpoderós i venint enmig dels núvols del cel» (v. 64), cosa que provoca l'acusació de blasfèmia del sanedrí i les negacions de Pere. El *procés romà* (27,1-31) determina l'elecció de Barrabàs per part del poble, la indiferència de Pilat, però també la simpatia de la seva dona. La *crucifixió* (27,32-50) confirma que el rètol irònic que posaren damunt del seu cap: «Aquest és Jesús, el rei dels jueus» (v. 37) deia la veritat. Els signes que acompanyen la *mort* de Jesús (27,51-55) anuncien que Déu és present en aquest aparent abandonament, i la confessió de fe del centurió i dels que eren amb ell reflecteix la confessió de la comunitat que reconeix la veritable identitat de Jesús. En l'*enterrament* (27,57-60), Josep d'Arimatea és el darrer d'una sèrie de personatges que han sabut acompanyar Jesús en l'hora decisiva.

En la passió, Crist s'entrega per amor a la humanitat.

TEMPS DE DURANT L'ANY

Diumenge 2 de durant l'any

Primera lectura: Isaïes 49,3.5-6

T'he fet llum de tots els pobles perquè la meva salvació arribi d'un cap a l'altre de la terra.

Aquesta lectura presenta un extracte del segon «càntic del servent» (Is 49,1-6), un text de difícil interpretació, en què el mateix servent conta i justifica la compromesa missió que Déu li ha confiat. El problema de la identitat del servent (cf. el primer càntic, Is 42,1-7), aquí s'agreuja perquè per un costat és identificat amb Israel (v. 3), i per l'altre ha d'acomplir una funció en favor del poble (vv. 5-6).

Sigui com sigui, el poema insisteix de nou en la crida, investidura i missió del servent. Després d'ordenar als pobles llunyans (les illes) que escoltin atentament (v. 1), el servent descriu, en primera persona del singular, la crida que ha rebut del Senyor i la seva funció a Israel. Tot seguit comunica una afirmació de Jahvè sobre ell (v. 3: «Ets el meu servent, estic orgullós de tu») a la qual ell respon, en un primer moment, expressant la seva frustració, depressió i fracàs en la missió i, després, mostrant la seva confiança en Jahvè (v. 4). Mitjançant el servent coneixem la resposta del Senyor, que després d'una llarga fórmula d'introducció (v. 5), es concreta en el v. 6. Allà se'ns diu que el Senyor estén la seva missió també a les nacions paganes. La missió del servent és, doncs, una missió universal: dur a tots els pobles la veritat i la salvació de Déu.

Segona lectura: 1 Corintis 1,1-3

Us desitjo la gràcia i la pau de Déu, el nostre Pare, i de Jesucrist, el Senyor.

La primera carta als Corintis, lectura que comencem avui, és un dels grans textos paulins. Escrita probablement al voltant de la Pasqua de l'any 57, és una mena de radiografia de la comunitat preferida de Pau i, a la vegada, la més hostil a l'apòstol, la que més problemes li causà.

En la seva salutació inicial, formulada en grec (*kharis*, «gràcia») i en hebreu (*xalom*, «pau»), Pau es presenta com a apòstol de Jesucrist i descriu la comunitat dels creients com a santa, és a dir, consagrada al ministeri i al testimoni mitjançant el baptisme.

Evangeli: Joan 1,29-34

Mireu l'anyell de Déu, que pren damunt seu el pecat del món.

Immediatament després del Pròleg (1,1-18), el quart evangelista descriu el testimoni de Joan Baptista (1,19-34), al qual seguirà el testimoni dels deixebles (1,35-51). Totes dues escenes se situen al Jordà, lloc del baptisme.

Les paraules que en el nostre text el Baptista adreça a Jesús remeten al v. 7 del Pròleg («Era un testimoni; vingué a donar testimoni de la Llum, perquè per ell tothom arribés a la fe») al mateix temps que l'expliciten ulteriorment. La primera afirmació del precursor és sorprenent, perquè aplica a Jesús un títol inaudit: «anyell de Déu». Aquest títol és la primera confessió cristològica de l'evangeli i evoca el sacrifici de l'anyell pasqual, memòria de la sortida d'Egipte i signe de l'alliberament que els jueus celebraven cada any a la festa de Pasqua. «Anyell de Déu» també fa al·lusió al servent de Jahvè d'Isaïes 53,6-7. La figura del servent representa el poble d'Israel, i els seus molts sofriments són via de salvació per a molts. Així, l'evangelista deixa entreveure des de l'inici el destí de mort que espera a Jesús (cf. Jn 19,30), el redemptor del món que, carregant sobre seu tots els pecats de la humanitat, dugué la salvació per a cada ésser humà.

En el v. 30, Joan Baptista afirma la transcendència de Crist per mitjà d'una expressió enigmàtica que juga amb la categoria del temps. Encara que la manifestació de Jesús és posterior a la del precursor, la importància de Jesús és molt més gran perquè el precedeix en el temps (cf. 1,1-2 sobre la preexistència del *logos*). Tot i que abans de la teofania en el Jordà Joan no coneixia l'origen diví de Jesús, es manté ferm en la seva missió de precursor. El seu únic objectiu és que Israel conegui el seu salvador (v. 31).

Joan «testifica» perquè «ha vist». En el quart evangeli «veure» expressa una experiència personal i intransferible. Només qui ha vist en pot donar testimoni. Joan ha contemplat l'Esperit baixar del cel i posar-se damunt Jesús (v. 32) i per això ho pot testimoniar. Joan està convençut de la seva vocació (batejar amb aigua), ja que la hi ha confiat el mateix Jesús que ha vingut a batejar «amb Esperit Sant» (v. 33).

«Jo ho he vist, i dono testimoni que aquest és el Fill de Déu» repeteix el Baptista en el v. 34. El seu reconeixement de Jesús com a «Fill de Déu» és implícit. L'evangelista fa al·lusió a la teofania que ha acompanyat el baptisme de Jesús, del qual donen testimoni els evangelis sinòptics. En tots ells se sent una veu del cel que proclama Jesús «Fill de Déu».

Diumenge 3 de durant l'any

Primera lectura: Isaïes 8,23b-9,3

A la Galilea dels pagans, el poble ha vist una gran llum.

Situat en el llibre de l'Emmanuel (Is 6–12), el nostre fragment és un oracle messiànic que anticipa el text d'Isaïes que cita Mateu a l'evangeli. La humiliació de les tribus del Nord esmentada en el v. 23b es refereix a la invasió de Galilea per part de Tiglat-Pilèsser III (segle VIII aC). Aquest sobirà assiri ocupà gran part del territori d'Israel i l'incorporà al seu imperi. Després de la caiguda de Samaria deportà els seus habitants, i ordenà la colonització del país amb gent provinent d'altres parts de l'imperi.

Enfront d'aquesta situació d'opressió, Isaïes profetitza l'alliberament de Galilea, la terra dels gentils, mitjançant suggerents imatges. En els vv. 1-2, la llum i l'alegria ocupen tota l'escena. La llum acaba amb la tenebra, símbol del caos i de la mort, i obre pas a una nova creació dominada per l'alegria. L'alegria s'expressa mitjançant dues imatges oposades que pretenen abastar la vida d'una nació en els seus moments de pau i de guerra: l'alegria de la sega, símbol de la pau, i el goig de la victòria després de la lluita, representat en la repartició del botí. El tema del v. 3, en canvi, és la llibertat expressada mitjançant símbols relatius a l'esclavatge: la barra, el jou i l'agulló de l'opressor són trencats com en la nit triomfal en què Gedeó vencé els madianites (cf. Jt 7–8).

Segona lectura: 1 Corintis 1,10-13,17

Poseu-vos d'acord i que no hi hagi divisions entre vosaltres.

Després de la salutació (1,1-3) i de l'acció de gràcies (1,4-9), Pau aborda un dels molts problemes que hi havia a la comunitat de Corint: la divisió dels cristians en diferents grups atrets per la simpatia o l'habilitat oratòria dels respectius líders: Apol·lo (cf. Fets 18,24-28), Pere (cf. Jn 1,42), el mateix Pau...

«Jo de Crist» (v. 12) expressió que alguns interpreten en clau irònica, més que indicar un grup determinat és la resposta de Pau que invita a mirar a Crist, i no als líders humans. Entre els cristians hi ha un sol guia, un sol mestre, una sola font de saviesa: Jesucrist.

Per a l'anunci de la salvació no calen grans qualitats retòriques (v. 17). Déu emprà mitjans que no corresponen a la lògica humana per posar en evidència que és ell qui actua en els cors, predisposant-los a acollir la bona nova.

Evangelí: Mateu 4,12-23

Anà a viure a Cafarnaüm, perquè s'havia de complir allò que anunciava Isaïes.

Comencem avui la lectura continuada de l'evangelí de Mateu amb una pàgina que introdueix la seva primera part: la missió a Galilea (4,12-16,20). La nota redaccional de 16,21, en què Jesús anuncia per primer cop la seva passió, indica l'inici de la segona part de l'evangelí: el camí cap a la passió i mort a Jerusalem (16,21-28,20).

Aquest fragment evangèlic indica quatre aspectes de l'activitat pública de Jesús: el lloc (vv. 12-16), el tema central de la seva predicació (v. 17), l'elecció dels primers deixebles (vv. 18-22) i un sumari o resum de la seva activitat (v. 23). Tenint en compte que els vv. 18-23 són de lectura lliure (versió llarga), concentrem la nostra atenció en la primera part del text (vv. 12-17).

Després del silenci de Natzaret, Jesús escull Cafarnaüm, una modesta població de pescadors a la vora del llac de Genesaret, com a centre de la seva activitat evangelitzadora. D'allí anirà cap a d'altres pobles on havia viscut durant la seva infància. Cafarnaüm es troba a la baixa Galilea, una regió que tradicionalment havia estat molt pagana ja des de temps antics, com es veu en el fet que Isaïes s'hi refereix com a «Galilea dels pagans» (cf. 1a. lectura). Aquesta expressió la reprèn Mateu en el seu evangelí per reafirmar el seu caràcter pagà encara en temps de Jesús. És molt significatiu, doncs, que la proclamació de l'evangelí no comenci a la capital, sinó en una comarca provinciana i de poca categoria (pagana, pobra, sense tradició i on es parlava dialecte).

Dues expressions resumeixen el tema fonamental de la predicació de Jesús: «Convertiu-vos» i «el Regne del cel és a prop» (v. 17). L'imperatiu «convertiu-vos», freqüent en els oracles profètics, és una invitació a rectificar el camí, a canviar de vida, a optar pel Senyor. Convertir-se implica fer una opció de vida d'acord amb l'evangelí. El motiu de la conversió és la proximitat del «Regne del cel». És aquesta una expressió típica de Mateu, equivalent a la de Marc i Lluc en els seus evangelis: «Regne de Déu». Ambdues assenyalen una realitat transcendent centrada en Déu i en els valors de l'esperit.

Diumenge 4 de durant l'any

Primera lectura: Sofonies 2,3; 3,12-13

Deixaré en el teu país un poble humil i pobre.

Sofonies exercí el seu ministeri profètic durant el regnat de Josies, fill d'Amon. Fou aquesta una època breu però gloriosa per al regne de Judà, que assolirà el seu apogeu amb la reforma religiosa del 622 aC sostinguda pel rei Josies i el profeta Jeremies. És probable que Sofonies ja hagués acabat la seva missió abans d'aquest esdeveniment històric. Per això, la seva predicació trasllueix aquest clima d'espera. S'adreça a un poble sumit en una intensa letargia política, social i religiosa abans que en l'horitzó despunti el zel reformador de Josies.

El seu missatge s'articula al voltant del judici implacable de Déu que caurà damunt dels qui han traït la fe en Jahvè i l'esperança de salvació per a tots els marginats i pobres del país (els *anawim*).

«Busqueu el Senyor, tots els humils del país» (2,3). És a través d'aquests humils (pobres), que cerquen la justícia i la moderació, que naixerà «un poble humil i pobre» (3,12) que, amb tot, es dedicarà en cos i ànima a la realització del gran projecte que Déu, amb la humanitat, vol construir a la terra.

Segona lectura: 1 Corintis 1,26-31

Déu ha escollit els qui el món té per febles.

Al principi de la carta (1,18-31), Pau introdueix la contraposició entre la falsa i l'autèntica saviesa. És a dir, entre la saviesa del món, entesa com a especulacions lògiques i inútils artificis retòrics, i la saviesa de Déu que és el mateix Crist Jesús. El text es divideix en dues parts: el llenguatge de la creu (vv. 18-25) i la situació dels creients (vv. 26-31).

Pau no diu que Crist sigui la saviesa, sinó que la salvació (concretada en justícia, santificació i redempció) arriba mitjançant Jesús crucificat. La saviesa de Déu no es manifesta en gestes glorioses o doctrines esotèriques que tant agraden a l'ésser humà, sinó en la creu i la predicació de la creu. En la debilitat extrema i el fracàs estrepitos la saviesa de Déu és més potent que totes les savieses humanes. Encara més, ella és la font de la nostra vida. Així, Crist crucificat expressa en el seu mateix ésser i en la seva vida la saviesa de Déu.

La lliçó que es dedueix d'aquesta teologia de la creu és indiscutible: ningú no es pot gloriar en presència del Senyor; i qui es gloriï que ho faci en el Senyor (vv. 29 i 31).

Evangelí: Mateu 5,1-12a

Feliços els pobres en l'esperit.

A Mateu 4,23 llegim que Jesús recorria la Galilea anunciant l'evangeli i curant els malalts. A aquestes dues facetes de la seva activitat missionera són dedicats els capítols 5-7 (el «Sermó de la Muntanya») i 8-9 («Curacions del Regne») de l'evangeli de Mateu.

Les Benaurances (5,1-12) introdueixen i sintetitzen el «Sermó de la Muntanya» pronunciat per Jesús en un marc solemne: des d'una muntanya, amb els seus deixebles, envoltat per la multitud i en actitud d'ensenyar. En línia amb la tradició sapiencial de l'antic Orient, la benaurança expressa la felicitat de la persona, el motiu d'aquesta felicitat i la disposició personal que la fa possible. Aquests són els elements bàsics que, amb les respectives variants, es repeteixen en les vuit benaurances de l'evangeli de Mateu (cf. la versió més breu de Lluc a 6,20-23). En elles Jesús no descriu diverses categories de persones (els pobres en l'esperit, els qui ploren, els humils...), sinó els trets que configuren el deixeble ideal, aquell o aquella que ha descobert l'Evangeli.

Definides per alguns con la «*magna charta* del Regne», les Benaurances són un programa de vida, un camí de felicitat, una crida a la conversió. Vida, felicitat i conversió són regals que Déu dona lliurement i generosament a moltes persones: a les que estan lliures de l'afany de posseir i dominar, als humils, als disposats al sacrifici, als qui lluiten per la justícia, als compassius, als qui posen pau i als qui tenen el cor net.

El programa de les Benaurances és desafiant perquè no es regeix pels esquemes de la lògica humana sinó pels barems de l'Evangeli, que no tenen res a veure amb la riquesa, la sàcietat, l'alegria passatgera o la vanaglòria. Acceptar aquest desafiament comporta ser insultat, calumniat i perseguit com ho va ser Jesucrist, però a la vegada obre les portes de l'autèntica felicitat, aquella que neix en el cor, envaeix el cos i l'esperit i es comunica als altres.

La primera i la darrera benaurances esmenten explícitament el Regne del cel com la raó suprema de la felicitat: «el Regne del cel és per a ells» (vv. 3 i 12). Una expressió semítica típica de Mateu que significa la plena comunió amb Déu.

Diumenge 5 de durant l'any

Primera lectura: Isaïes 58,7-10

Esclatarà en la teva vida una llum com la del matí.

En la tercera part del llibre d'Isaïes (cc. 56–66), obra d'un poeta anònim que es coneix com a Trito-Isaïes actiu durant el post-exili, els cc. 56-58 es concentren en temes de caràcter ètic com, per exemple, la pràctica del dret i la justícia, l'actuació dels governants, les abominacions de la idolatria... més concretament, tot el c. 58 és dedicat al dejuni que agrada a Déu, un tema característic del profeta Amós. Els dotze versets que el componen son una requisitòria contra el culte formal, i en particular contra els ritus penitencials, com el dejuni, quan es dissocien de la pràctica de la justícia. Amb la denúncia, el profeta exhorta a practicar el dejuni autèntic que agrada a Déu, és a dir, l'alliberament de l'opressió, la solidaritat amb els necessitats, el rebuig de la calúmnia.

Només llavors el Senyor acceptarà el diàleg (v. 9) i el poble es convertirà en una llum que il·luminarà la foscor (v. 10). No es pot, doncs, concebre un culte separat de la vida, una fe que no comparteixi el pa amb el famolenc i la casa amb el desemparat.

Segona lectura: 1 Corintis 2,1-5

Us vaig anunciar el misteri de Crist clavat a la creu.

Aquest fragment de la carta als cristians de Corint es refereix al problema de les divisions internes que minaven la comunitat de Corint. En pocs anys s'havien format diversos bàndols, i cadascun reconeixia com a guia un personatge diferent. Era una situació de rivalitats, tensions i discòrdies inevitables. Pau s'oposa durament a aquests plantejaments partidistes apel·lant a la primacia absoluta del Crist i a la seva pròpia experiència.

La predicació de Pau no es recolzava en les seves habilitats intel·lectuals o retòriques. De fet, l'apòstol arribà a Corint del tot abatut després del seu fracàs a Atenes, on s'adreçà a filòsofs amb paraules de saviesa (cf. Fets 17,32-34). A partir d'aquesta experiència decidí parlar sols de Crist. I així ho féu a Corint: començà a anunciar a Crist dèbil, espantat i tremolós de por. Perquè no és el missatger ni la seva capacitat per proclamar el missatge el que compta, sinó el seu contingut i la intervenció de l'Esperit que el fa eficaç. Així doncs, la predicació de Pau s'ha d'entendre no com

un acte de protagonisme o lluïment personal de l'apòstol, sinó com un servei a la comunitat. El seu objectiu és donar a conèixer els components essencials de la fe: el testimoni de Déu (v. 1), Jesús crucificat (v. 2), i la manifestació de l'Esperit (v. 4) i el poder de Déu (v. 5). Aquesta és la llei fonamental de l'apostolat.

Evangelí: Mateu 5,13-16

Vosaltres sou la llum del món.

Després de proclamar les Benaurances (5,1-12), Jesús continua parlant. Amb el «vosaltres» inicial, que remet al «vosaltres» esmentat després de la darrera benaurança («Feliços vosaltres quan... us ofendran...»), Jesús s'adreça als deixebles, als qui volen seguir-lo i posar en pràctica el seu programa de vida. Curiosament no els diu el que haurien de ser, sinó el que són en tant que deixebles. I ho fa de manera magistral, emprant un llenguatge simbòlic que s'inspira en l'experiència quotidiana concreta i que, per tant, tothom pot comprendre sense dificultat.

Quatre imatges, desdoblades en dos parells paral·lels, entren en joc en aquest fragment: en primer lloc la sal i la llum, i després el poble dalt d'una muntanya i el llum. La sal dona sabor als aliments i preserva de la corrupció, però si ella mateixa es corromp, és a dir, es fa malbé, aleshores no té remei. En el context de Mateu, la sal simbolitza la saviesa (noteu que sabor i saviesa comparteixen la mateixa etimologia) de les Benaurances. La llum, una imatge molt freqüent a la Bíblia, es contraposa a la tenebra. Si aquesta simbolitza la mort, la desgràcia i el pecat, aquella evoca la vida, l'alegria i l'amor. En l'afirmació «vosaltres sou la llum del món» ressona l'autopresentació de Jesús en el quart evangeli: «Jo sóc la llum del món» (Jn 8,12).

La imatge de la llum es complementa amb dues més: el poble dalt d'una muntanya, punt de referència per a tots els qui caminen en la nit o es troben perduts sense saber quin rumb agafar, i el llum que un cop encès fa llum a tota la casa. Ni la ciutat es pot amagar, ni el llum es posa sota una mesura (un recipient de fusta que servia per mesurar el gra i conservar-lo), perquè aleshores perden tota la seva eficàcia.

Així doncs, la llum dels deixebles (dels cristians), concretada en les seves bones obres, no s'ha d'apagar, ja que la seva missió és il·luminar perquè tot el món hi pugui veure.

Diumenge 6 de durant l'any

Primera lectura: Jesús fill de Sira 15,16-21

Déu no manà a ningú que faci el mal.

Com a resposta a les objeccions d'un dels seus suposats oponents o deixebles, neix la reflexió de Jesús fill de Sira (o Ben Sira) sobre la llibertat i el pecat (15,11-22). La resposta es basa en tres arguments que el savi presenta de manera progressiva: Déu detesta el pecat i no té necessitat del pecador (vv. 11-13); l'home, ja des de la creació, és lliure a l'hora de realitzar les seves opcions i, consegüentment, és responsable de les seves accions (vv. 14-18); i, darrer punt, Déu, que ho veu i ho coneix tot, no concedí a ningú el permís per pecar (vv. 19-22).

«Si tu vols» (v. 16) indica que l'observança dels manaments de la Llei i la fidelitat a la voluntat del Senyor constitueixen una opció personal que depèn únicament i exclusivament d'un mateix. I com que la llibertat s'exerceix escollint, el deixeble pot escollir entre foc i aigua, entre la vida i la mort. Foc i aigua són dos elements de la naturalesa contraris només en la seva funció, no en el seu valor de bé i de mal. En excloure's mútuament obliguen el deixeble a prendre una decisió. Ara bé, l'oposició radical és la que es dona entre la vida i la mort (cf. Dt 30,15.19 i Gn 2-3), ja que escollir la vida implica escollir el bé, mentre que optar per la mort implica optar pel mal.

El savi exalta la saviesa, el poder i la mirada de Déu: la seva saviesa és gran, el seu poder és fort i la seva mirada ho abasta tot (vv. 19-21). Déu ho veu «tot» i «sap» totes les accions dels homes. Aquest coneixement absolut de la realitat penetra fins al més íntim de l'home, allí on entren en joc la seva llibertat i responsabilitat. El v. 21 repeteix amb més gran èmfasi la idea de 15,11-12: Déu no vol el pecat.

Segona lectura: 1 Corintis 2,6-10

Abans de tots els temps Déu ja tenia la saviesa enclosa en el seu pla, perquè sigui la nostra glòria.

La saviesa de Déu no es manifesta en gestes enlluernadores o en doctrines misterioses, sinó en la creu i en la predicació de la creu. En les debilitats i els fracassos la saviesa de Déu és més potent que totes les savieses humanes. No només és més potent sinó que ella és la font de la nostra

vida. D'aquesta mesura el Crist crucificat expressa en el seu ésser i en la seva vida la saviesa de Déu.

A 2,6-10 Pau descriu la saviesa divina que actua en la persona de Crist amb trets que en l'Antic Testament són propis de la saviesa personificada. És divina (Pr 8,22; Sir 24,3), misteriosa, amagada, inaccessible (Jb 28; Ba 3-4; Sir 1); preexistent, creada abans dels segles (Pr 8,23; Sir 24,9); gloriosa (Sv 7,25; 9,10) i desconeguda pels dirigents del món (Ba 3,16).

Evangelí: Mateu 5,17-37

Ja sabeu què van dir als antics, però jo us dic.

La lectura evangèlica conté la famosa pàgina mateana de les *antítesis*, on Jesús declara no haver vingut a abolir la Llei veterotestamentària, sinó a donar-li la plenitud (v. 17). En oposició als fariseus, que havien interpretat la llei degenerant en la casuística i en la trampa de complir el mínim imprescindible per a salvar-se, Jesús proposa una vivència interior i personalitzada de la Llei (vv. 18-20). Per explicar la seva doctrina recorre a una sèrie d'exemples que segueixen tots el mateix esquema: «Ja sabeu que... + cita de l'Antic Testament + comentari interpretatiu + «doncs jo us dic» + nova interpretació de Jesús.

La primera antítesi, sobre l'homicidi i la reconciliació (vv. 21-26), se centra en la preocupació pel perdó i l'amor fratern, assolint el màxim clímax en els vv. 23-24. En clau evangèlica, «no mataràs» vol dir no odiar, no maleir, perdonar sempre, perquè de la rancúnia i l'insult en broten la violència i l'assassinat. La segona antítesi es refereix a l'adulteri i l'escàndol (vv. 27-30). En aquest cas Jesús posa l'accent en la consciència de la persona i en la seva capacitat de decisió. Així, el verb «desitjar», que de per si mateix no implica cap acció concreta, indica una opció i una actitud personal negatives. La tercera antítesi aborda el problema del divorci (vv. 31-32), defensant la unitat indestructible en tant que signe de l'amor de Déu. L'última antítesi concerneix els juraments (vv. 33-37) que, en una societat de cultura oral, simbolitzen les relacions interpersonals i sociopolítiques. Jesús defensa la sinceritat i la veritat en qualsevol mena de relació humana. Amor, honestat, veritat són, doncs, els valors que han de determinar les decisions del deixeble de Jesús.

El text continua amb dues antítesis més, que llegirem diumenge vinent: una sobre la venjança (vv. 38-42) i una altra sobre l'amor als enemics (vv. 43-48).

Diumenge 7 de durant l'any

Primera lectura: Levític 19,1-2.17-18

Estima els altres com a tu mateix.

Aquesta selecció de versets forma part de l'última secció del llibre del Levític coneguda com a «Llei « o «Codi de Santedat» (cc. 17-26) precisament a causa de la insistència sobre el concepte de santedat. És un codi legislatiu autònom que recull les lleis del santuari de Jerusalem. El material tractat és molt variat i concerneix tots els aspectes de la vida de l'israelita.

Déu, el sant per excel·lència, invita el poble a un camí de santedat (v. 2). Aquest Déu sant és el Senyor que ha fet sortir els israelites de la terra d'Egipte, de la casa de l'esclavatge. Noteu que el Decàleg comença amb les mateixes paraules (Ex 20,2; Dt 5,6).

El secret de la santedat és l'amor, l'amor envers Déu que es manifesta en l'observança dels seus preceptes (cf. 19,3) i es realitza mitjançant l'amor al proïsme, germà o estranger. En aquests manaments (vv. 17-18) es condensa tota la Llei.

Si aquesta llei exhorta els israelites a ser sants, Jesús demanarà als deixebles que siguin sants «perquè jo, el Senyor, el vostre Déu, sóc sant», invitant-los a estimar també els enemics. Aquesta pàgina del Levític, per tant, es pot ben bé considerar una anticipació evangèlica.

Segona lectura: 1 Corintis 3,16-23

Tot és vostre, però vosaltres sou de Crist, i Crist és de Déu.

Amb aquest fragment es clou la primera unitat literària de la carta (1,1-3,23), en què Pau ha abordat l'espinos problema de les faccions religioses que han sorgit en el si de la comunitat de Corint creant divisió i rivalitats entre els seus membres. Pau s'esforça a explicar que la seva acció apostòlica no s'inspira en la filosofia i en la saviesa gregues, sinó en l'acceptació incondicional de Crist.

Tres són els elements a destacar en els vv. 16-23. Primer, la teologia del temple de Déu, segons la qual cada persona, i en particular cada cristià, és temple de Déu i estatge de l'Esperit; segon, l'exaltació de la saviesa cristiana, del tot diferent dels criteris d'aquest món, ja que se centra en

una sola figura: el Crist crucificat; i tercer, la pertinença de tots a Crist i a Déu: «Vosaltres sou de Crist, i Crist és de Déu» (v. 23).

Evangelí: Mateu 5,38-48

Estima els enemics.

Diuenge passat escoltàvem quatre exemples en els quals Jesús ofería una nova interpretació a la llei antiga (5,17-37). Avui completem la sèrie amb els dos darrers exemples, formulats a manera d'antítesis, que tracten sobre la venjança i el perdó (5,38-42) i l'amor als enemics (5,43-48).

Primer exemple. Tot i que la fórmula «ull per ull, dent per dent» (fórmula incompleta, emprada comunament per designar la «llei del Talió») xoqui amb la nostra mentalitat moderna i provoqui en nosaltres un rebuig quasi automàtic, no s'ha d'oblidar l'objectiu que s'amaga darrere l'esmentada fórmula. El que en darrer terme pretenia la llei del Talió era salvaguardar la justícia i evitar les venjances excessives (cf. Gn 4,23-24). La venjança és una qüestió fonamental en la legislació de l'Antic Testament. D'ella s'ocupen els quatre textos relatius a la llei de l'estricta justícia, coneguda com la *lex talionis* (Ex 21,23-25; Dt 19,15-21; 25,1-12; Lv 24,18-20): una llei que establia l'equivalència entre dany i pena sense tenir en compte el caràcter voluntari o involuntari de l'acció comesa, a excepció del cas d'homicidi (cf. Nm 35,9-34 i Dt 10,1-13 sobre les ciutats d'asil). Jesús, sense pretendre en cap moment discutir la norma jurídica, social o ètica de la seva nació, llança una proposta de caire teològic oferint un nou model de vida per al cristià basat en el perdó.

Segon exemple. Amb aquest cant a l'amor als enemics es tanca la sèrie iniciada a 5,17. Hi ha qui l'ha definit com la clau de volta amb què es tanca el pòrtic de la santedat, sota el qual cal passar per entrar al Regne del Cel. Si a 5,20 Jesús advertia que «si no sou més justos del que ho són els mestres de la Llei i els fariseus, no entrareu pas al Regne del cel», a 5,48 la novetat de la seva doctrina es fa manifesta: «Sigueu bons del tot, com ho és el vostre Pare celestial». El Levític deia «sigueu sants» (primera lectura) i Lluç diu «sigueu compassius» (Lc 6,36). Tres expressions diverses que signifiquen el mateix. L'ésser humà és ésser humà en tant que imatge de Déu. Aquesta és la gran proposta de l'ètica cristiana, una proposta sense límits, casos, reduccions o distincions que tendeix idealment a la perfecció mateixa de Déu.